

HOOFDROLSPELERS

'Er is veel te doen en Nederland heeft de wereld iets te bieden'

WIM VAN VIERSSEN (KWR):

EIGENBELANG VAAK TE DOMINANT IN DE WATERSECTOR

Tekst Roel Smit | Fotografie Gabby Louwhoff

De watersector heeft wereldwijd een enorme klus te klaren op weg naar een circulaire economie. Nederland kan daarbij een rol van betekenis spelen, zegt Wim van Vierssen, directeur van KWR Watercycle Research Institute. Als we maar vaart maken, beter samenwerken en het belang van 'rood-wit-blauw' boven ons eigenbelang stellen. De twaalfde aflevering van een serie met hoofdrolspelers in de watersector.

Wim van Vierssen kwam het bericht tegen bij de voorbereiding van het interview. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) heeft het becijferd: er bestaat een enorm verschil tussen wat we betalen voor onze energie en de werkelijke kosten van de productie (inclusief de schade die dit oplevert voor het milieu). "Daar zit jaarlijks 5.000 miljard dollar tussen. Een getal dat ons bevattingsvermogen te boven gaat. In feite allemaal verkapte energiesubsidies."

Wat we daarvan kunnen leren? Ten eerste dat nutssectoren rond energie en water voor enorme opgaven staan op weg naar een echt duurzame, circulaire economie. Ten tweede dat die externe milieukosten dus eigenlijk in de prijs van nutsvoorzieningen moeten zitten. De signalen komen volgens Van Vierssen *bottom up*, maar nu dus ook *top down*. "Ik ken het IMF nog als een instelling die zich vooral bekommerde om financiële groeicijfers, om harde valuta. Voor een probleem als dit zou het IMF dertig jaar geleden geen aandacht gevraagd hebben."

Wim van Vierssen heeft het uitgekozen als leidraad voor het interview: er is wereldwijd een enorme klus rond duurzaamheid te klaren. Onze watersector kan daaraan een bijdrage van grote betekenis leveren, maar dan moeten we meer "kritische massa" hebben. "Dat wil zeggen: *resources poolen* en slagkracht ontwikkelen. Ik zie soms wel verbeter-

ring, maar nog steeds zijn individuele spelers te vaak uit op een eigen glansrijke rol: 'dit hebben wij gedaan!' Dat moeten we achterwege laten. De zee is zo verschrikkelijk groot, er is zoveel te doen, en Nederland heeft de wereld iets te bieden. Publieke sector én marktsector. KWR werkt zelf direct en indirect veel met publieke middelen. Persoonlijk steek ik het rood-wit-blauw uit als ik bijvoorbeeld een ARCADIS of een Royal HaskoningDHV en in hun *slipstream* veel wat kleinere Nederlandse bedrijven op het wereldtoneel aansprekend bezig zie. Dat is Nederlandse kennis verpakt als kunde en dat overstijgt het belang van elke individuele partij."

INTERNATIONALE STRATEGIE

KWR Watercycle Research Institute is al tientallen jaren het onderzoeksinstituut van de (nu tien) Nederlandse drinkwaterbedrijven. Opgericht in een tijd dat de versnippering in de drinkwatersector nog groot was, met enkele honderden - merendeels lokale - waterproducenten. Dat lijkt lang geleden. Met steun van zijn aandeelhouders geeft Van Vierssen de laatste jaren gestalte aan een veel bredere, ook meer internationale strategie.

Begin dit jaar werd in Nieuwegein het nieuwe kantoor annex laboratorium geopend. Een duurzaam gebouw. Ze zijn er trots op. Dankzij een zonneboiler, LED-verlichting, zonnepanelen, energiezuinige apparatuur en een systeem voor warmte-koudeopslag is het energieverbruik met twee derde verminderd. Door hergebruik van proceswater en >

waterbesparende toiletten is bovendien 25 procent minder water nodig en wordt 60 procent minder water op het riool geloosd. Afgezien van de duurzame prestaties, is ook de opzet van het gebouw bijzonder: veel open ruimtes voor ontmoetingen en letterlijk twee volledig transparante laboratoria op de eerste verdieping. Het weerspiegelt de filosofie van KWR.

> Wat is die filosofie?

Van Vierssen: "Ontmoeting stimuleren, kennis delen en samenwerken met andere partijen. Bijvoorbeeld met onze twee partners, Reststoffenunie en Wateropleidingen waar we mee samenwonen. Dat onderstreept het ontwerp van dit gebouw."

> Wat is uw strategie met KWR?

"We staan voor complexe vraagstukken. Daarvoor zijn nieuwe technologieën nodig, die duurzaam zijn en robuust. Vernieuwingen die bovendien maatschappelijk geaccepteerd worden. Een innovatie kan nog zo mooi zijn, maar als deze alleen door een rijke oliestaat kan worden toegepast, wordt het wereldwijd nooit de standaard."

"Complexe vraagstukken dus. De eerste stap is daarom kennis ontwikkelen. Dat doe je samen. Het is onze strategie mensen op het gebied van onderzoek en kennis bij elkaar te brengen – altijd ook van buiten de eigen organisatie – en gezamenlijk projecten te doen. Internationaal werken we sinds 2010 samen met vier vooraanstaande kennisinstellingen uit Noorwegen, Duitsland, Spanje en Portugal in de *Aqua Research Collaboration*. Dat blijkt bijzonder effectief. Bij het aanvragen van Europese onderzoeksgelden ligt ons succespercentage ver boven de 50 procent."

"Stap twee is het verkrijgen van *referenties*. Die zijn nodig om kennis naar de markt te brengen. Je moet in het buitenland niet aankomen met de mededeling dat je een slimme oplossing voor bijvoorbeeld ondergrondse zoetwaterberging hebt bedacht. De vraag is dan onmiddellijk: mooi, waar is die met succes toegepast? En: heb je al een klant die ervoor betaalt? Daarom hebben we *Watershare* opgericht, een ledenclub inmiddels bestaande uit elf kennisinstellingen over de hele wereld, die nieuwe watertechnologieën in de vorm van verpakte kennisproducten zoals softwaretools en kennis rond nieuwe Nederlandse toepassingen met elkaar delen. Dat kan van alles zijn. Van richtlijnen voor de productie van chloorvrij water, het intelligent ontwerpen van distributienetten tot en met het terugwinnen van reststoffen. Zo worden onze methodes *en good practices* in het buitenland toegepast en halen we via de leden buitenlandse kennis naar Nederland. Op die manier halen we door nieuwe contacten

via onze partners ook weer nieuwe opdrachten binnen."

> En daar komt binnenkort nog iets nieuws bij?

"Dat klopt. De derde stap in kennisontwikkeling is altijd de markt. Als we de kennis hebben en de referentieprojecten, dan moet het product verkocht worden. Dat kan alleen door intensief samen te werken met marktpartijen, waarvan er in Nederland veel toonaangevend zijn. Allied Waters is de titel van een nieuw samenwerkingsmodel van KWR en op dit moment Deltares met grote internationaal opererende Nederlandse bedrijven. Doel is om intensief en exclusief samen te gaan werken in specifieke niches en daarmee als het ware als virtuele R&D-afdeling van zulke bedrijven te gaan opereren. Op die manier kunnen we onze kennis beter in het buitenland aan de man brengen. Ondergrondse waterberging – waarvoor we de merknamen *Freshmaker* en *Freshkeeper* voeren – is een mooi voorbeeld. In veel delen van de wereld is er een schreeuwend tekort aan zoetwater, vooral in kustzones waar wereldwijd inmiddels ook nog eens de meeste mensen wonen. Men betaalt zich in de meest extreme gevallen blauw aan energie om met omgekeerde osmose zoetwater uit zout water te produceren. Wij hebben echter de kennis om slimme ondergrondse zoetwaterbellen te creëren, bijvoorbeeld met overtollig of gerecycled zoet water, en doen dat op basis van Nederlandse, maar ondertussen ook Amerikaanse referenties. Nederlandse bedrijven zouden in Allied Waters-verband nieuwe *business* kunnen ontwikkelen."

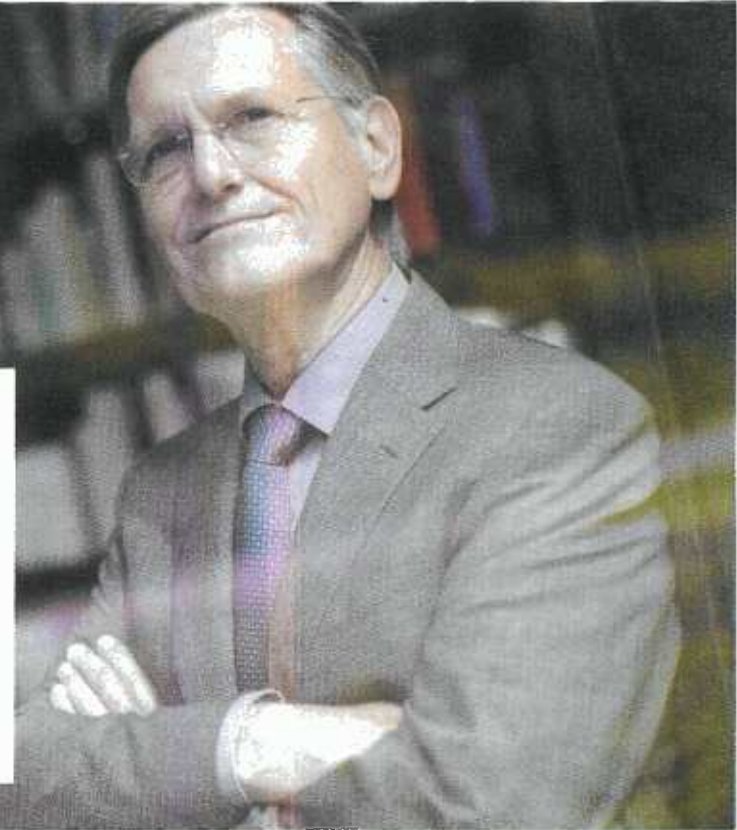
KRITISCH

Wim van Vierssen staat bekend als kritisch. We moeten niet zwelgen in trots op de Nederlandse watersector en denken dat de wereld stilstaat. "Ik ben uitgenodigd als spreker in Japan binnenkort. Dat dwingt me om te kijken hoe ver ze daar inmiddels gevorderd zijn omdat je niet met oud nieuws voor 1.000 man wil staan. Ik doe dat een beetje met angst en beven. Het gaat elders allemaal heel snel. Sommige buitenlandse collega's vertellen me dat Nederland geen deuk in een pakje boter zal slaan als het beleid zo sterk blijft wisselen en als we niet meer regie op onze innovatie gaan voeren. Maar als rechtgeaarde Nederlander pleit ik zeker niet per se voor straffe regie van bovenaf, maar eerder voor een slimme top-down en bottom-up regiemix, die leidt tot een koers die iedereen op basis van welbegrepen eigenbelang kan onderschrijven. We zijn nu wel zover."

Bij de start van het topsectorenbeleid (water is een van de negen topsectoren van de Nederlandse economie) in 2012 was Van Vierssen sceptisch. "De overheid stelt te weinig geld beschikbaar om de ambities van de Topsector Water waar te maken", zei hij toen in het Financieele Dagblad.

'Wees niet bang voor concurrentie of dat een ander het soms even beter doet'

Wim van Vierssen (1951) is sinds 2007 directeur van KWR Watercycle Research Institute, het onderzoeksinstituut van de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven. Daarnaast is hij sinds 2009 hoogleraar Science System Assessment aan de TU Delft. Van Vierssen studeerde biologie en biofysica in Nijmegen en vervulde in zijn loopbaan diverse functies als wetenschapper en in het management van wetenschappelijke instellingen.

> Hoe ziet hij dat nu?

"Ik blijf altijd kritisch naar de feiten kijken, dat ligt in mijn aard. Tegelijkertijd is er ook veel gebeurd de laatste jaren. Denk aan de vele TKI-projecten, samen met het bedrijfsleven. Wat we nodig hebben, is consistent overheidsbeleid over een reeks van jaren. Ik ben een stuk positiever geworden, maar er moet echt weer meer geïnvesteerd worden in kennisontwikkeling – en dan heb ik het echt niet alleen over KWR. De kans op een echt duurzame wereld is sterk afhankelijk van onderzoek en ontwikkeling. Daarbij is het mijn stellige overtuiging dat ambitieuze milieudoelstellingen en strenge normstelling de beste *drivers* en *pressures* opleveren voor innovatie. Ook wat dat betreft kan en moet er meer gebeuren."

> U heeft vaak gezegd: de structuur van de watersector moet anders.

"Ik ben ervan overtuigd dat functies veel meer geïntegreerd zullen worden in de toekomst. Gewoon omdat ze met elkaar samenhangen: water en energie, afvalwater en energie. Daar kunnen we veel winst boeken. Wat ik ook bepleit is dat waterschappen en drinkwaterbedrijven hun rolopvatting niet te smal zien. Er zit heel veel kennis en kunde. Als burger vind ik dat de sector de plicht heeft om er aan bij te dragen dat onze Nederlandse commerciële bedrijven die al die prachtige referenties in Nederland hebben gerealiseerd,

worden gefaciliteerd die kunde met succes naar de internationale markt te brengen. Gewoon in de vorm van een product: het trucje herhalen en het via de markt verder ontwikkelen. De sector heeft wat mij betreft daar een nationale verantwoordelijkheid en met het Allied Waters-model proberen we die handschoen op te pakken."

> De AOW nadert; wanneer gaat Wim van Vierssen met pensioen?

"Ha, er waren maanden dat door veranderende wetgeving mijn pensioendatum sneller opschoof dan dat ik ouder werd. Maar zonder gekheid; ik doe dit werk nog steeds met veel ambitie. Ik ben dan misschien erg kritisch, maar ik ben ook enorm trots op dit land. Noem het maar ouderwetse vaderlandsliefde. We hebben als watersector zoveel mooie dingen laten zien, laten we daar zuinig op zijn. De grote wedstrijd om de watermarkt is internationaal in alle hevigheid aan de gang. Helpers weg, ga samenwerken, wees niet bang voor concurrentie of dat een ander het soms even beter doet. Prachtig toch? Zet in op je specialisatie en ga er voor. En voor wat betreft dat pensioen: ik ga in mijn hoofd gewoon nooit met pensioen. Houd het daar maar op." }

KWR publiceerde onlangs het digitale jaarverslag 2014 op www.jaarverslag.kwrwater.nl